

Woede. Marijke van Selm, sinds kort beroepbaar predikant en tijdens haar studie door Ruimzicht ondersteund, maakte het tot thema van haar eindschrijft. Hoe kwam ze ertoe en wat leverde het aan inzichten op?

Recht op woede

Hoe christelijk is een woedende christen?

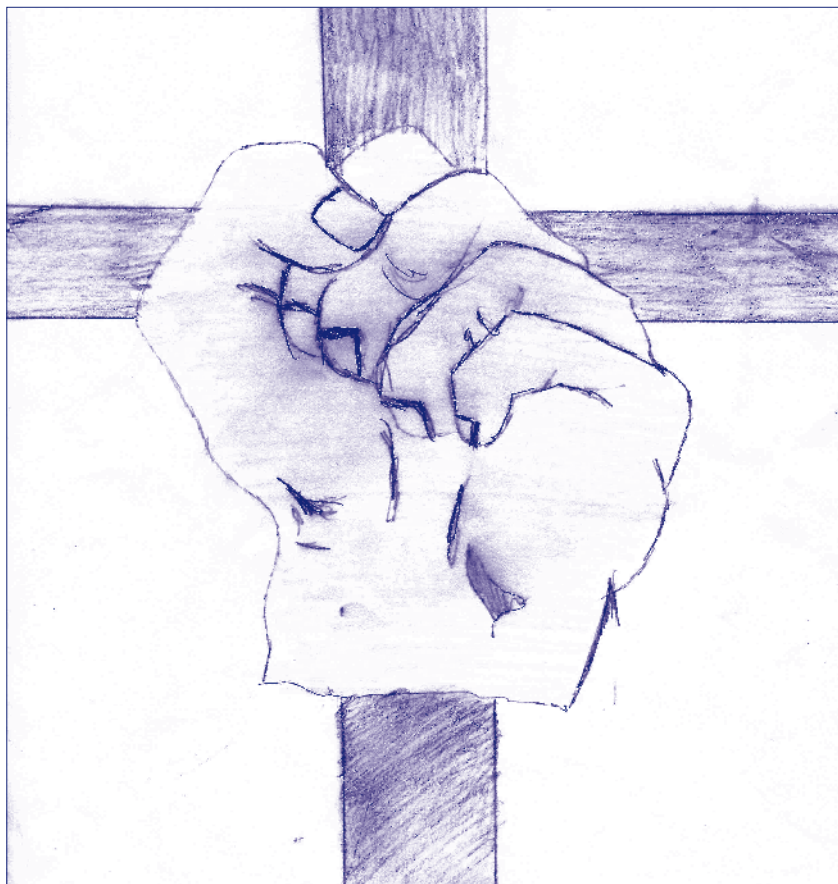
Vergeving is het meest christelijke van alle christelijk handelen. Wie vergeeft, vertolkt bij uitstek Gods liefde. Want vergeven is moreel het meest verheffende dat een mens kan doen, en het verwerft hem vrijheid en vrede. Dat is een opvatting die niet alleen in de christelijke ethiek, maar ook daarbuiten breed gedragen wordt.

Het is onder andere die moraal waartegen Jean Améry, de Oosten-rijkse filosoof die de vernietigingskampen als jonge joodse man overleefde, protesteerde. Vergeven is immoreel, zei hij zelfs. Door te vergeven doe je slachtoffers onrecht, en krijgt het kwaad een ruimte die ontoelaatbaar is. Améry eiste ruimte en erkenning voor zijn woede en wrok.

'Door te vergeven doe je slachtoffers onrecht'

Zijn protest bracht mij ertoe de vraag te stellen of we niet in de christelijke ethiek te gemakkelijk van vergeving spreken, en te weinig van de noodzaak tot en het recht op woede en verzet. Ik dacht aan slachtoffers van geweld en incest, die lijden onder de oproep tot vergeving, terwijl de dader buiten schot blijft. Ik dacht óók aan de kracht die protest en verzet teweeg kan brengen. Moeten we altijd vergeven?

Wie naar de Bijbelse voorbeelden van woede en vergeving zoekt, raakt van een bevestigend antwoord op die vraag geleidelijk minder overtuigd. God toont zich in vele verhalen zelf woedend, en het beeld van een zachtmoedige Jezus die dit oudtestamentische godsbeeld corrigeert, is bij nader inzien ook relatief. Jezus is, hoewel minder uitzinnig, geregeld boos en gebruikt soms ook dreigende en onverzoenlijke taal. En wie in de Bijbelse verhalen zoekt naar Gods reactie op de mens die in verzet komt, de mens die niet aanvaardt wat hem overkomt en (ook tegen God) in opstand komt, ziet iets opmerkelijks: God verwijt hem dat verzet niet. Hij laat zich zelfs uitdagen, zoals te lezen bij Job, en bij Jakob die vocht aan de Jabbok. Reden voor theoloog Lytta Basset om te stellen dat God die confrontatie met een

mens juist zoekt, dat een gelovige haar verwijt en protest, ook richting de Eeuwige, niet alleen mag maar zelfs moet uitdrukken, hem ter verantwoording moet roepen.

'Woede stelt ons in staat goed en kwaad te onderscheiden'

Emoties, ook de minder aangename als woede en weerstand, leveren kennis op over de wereld om ons heen. Zij stellen ons in staat goed en kwaad te onderscheiden. Woede is een terechte reactie op het kwaad dat zich voordoet, in wat voor vorm dan ook. Herkennen en erkennen van het kwaad is de eerste stap tot het stellen van grenzen en het afbakenen van de liefde. Want de liefde, dat allesomvattende begrip in het christendom, heeft grenzen nodig in de vorm van recht en gerechtigheid. Zij heeft grenzen nodig, omdat het kwaad er nu eenmaal is. Juist om Gods liefde ruimte te geven en er aan vast te houden, moet het kwaad

benoemd en aangeklaagd worden. Dat kan alleen als het niet lijdzaam aanvaard wordt, dat kan alleen door woede, verzet en protest. Gericht op de wereld, gericht op God.

'In de Psalmen wemelt het van wraak- en woedeteksten'

Ik houd dat verzet voor Bijbels. In de Psalmen wemelt het van wraak- en woedeteksten, zoals in Psalm 55: 'laat de dood hen onverhoeds treffen, laat hen levend neerdalen in het dodenrijk'. Waar is het Bijbelse recht van spreken gebleven dat voor de psalmist kennelijk zo vanzelfsprekend was, het recht op zijn woede en zijn wraaklust, het recht om zich te beklagen bij God over het lot dat hem treft?

Ik bepleit dat recht opnieuw als thema in de christelijke ethiek. Recht op woede, langs twee sporen: het spoor van de woede over het eigen lijden naast het spoor van de verontwaardiging over het leed in de wereld. De

eerste noem ik 'jabbokwoede', en duidt op de persoonlijke strijd waarin de mens het net als Jakob opneemt tegen God, omdat hij niet anders meer kan. Daarvoor is het noodzakelijk God verantwoordelijk te houden voor het kwaad dat jou treft. Zo'n inzicht is rauw en kan een mens alleen zichzelf verwerven. Het is bovendien geen erg populair inzicht. Het alternatief is echter minstens even eenzaam: menen dat God niet bij het kwaad betrokken is. Waar moet een mens het dan nog zoeken?

'Het is aan de gelovige waarachtig en volledig mens te zijn'

Naast de jabbokwoede bepleit ik een eenentwintigste-eeuwse 'profetische woede'. Ik stel mij daarbij gelovige voor die zich hartstochtelijk kunnen opwinden over alles wat de wereld en de mens van God afhoudt en -brengt. Gelovigen als moderne profeten, die de wacht durven aan te zeggen, die niet vergeven maar aanklagen. Want liefde en vrede komen niet altijd tot stand door aanvaarding en geduld, maar ook door verzet en conflict. Ik geloof zeker dat vergeving de gelovige vrede en bevrijding brengt, maar geloof óók dat woede en verzet niet minder vrede en bevrijding tot gevolg kunnen hebben. Het is aan de gelovige, levend in het licht van Gods liefde, waarachtig en volledig mens te zijn. Want, daarvan ben ik overtuigd, dat mag zij zijn, ook in haar woede en verzet.

Améry J.; Wrok. In: *Schuld en boete* voorbij. Amsterdam/Antwerpen 1977
Basset L.; *Heilige woede*, Leuven 2004

De scriptie zelf is op te vragen bij de auteur (marvanselm@xs4all). Marijke van Selm is beschikbaar voor lezingen.

IN DIT NUMMER O.A.:

Recht op woede.....	1
Sfeerimpressie lustra & conviniumdag in Leiden.....	2
Oud-bewoner Nelly Trapman in beeld.....	3
Personalialia, keukenblok.....	4

LUSTRUM MOESHOES - 5 jaar - Moeshoes in Aeternum Permanes

Dromen en beloftes

Lustrum Moeshoes, handen uit de mouwen! Fabian Keijzer uiterst links.

Lustrum Moeshoes, de huidige bewoners met hun huiskleding. Appel-moes.

Vijf jaar geleden vierden wij de stichtingsmaaltijd van het Moeshoes, een voormalig klooster in het centrum van Groningen. Ik was één van de eerste acht bewoners die daar de Belofte der Convivia mochten afleggen, waarvan ik de tekst nog steeds kan dromen en die mij misschien wel meer zegt dan mijn advocatenbelofte van twee jaar later. Een bijzondere dag dus, 18 maart 2007! De ceremonie begon met een viering in de huiskapel. Wij lazen het fascinerende verhaal uit Genesis 28 over de droom van Jakob. Daarin ziet hij op de aarde een ladder staan die tot in de hemel reikt: "en zie, engelen Gods klommen daarlangs op en daalden daarlangs neder." Als Jakob wakker wordt, realiseert hij zich dat hij op een bijzondere plaats heeft geslapen: "Waarlijk, de HERE is aan deze plaats, en ik heb het niet geweten." Hij richt een steen op, noemt de plaats Betel (huis van God) en legt een belofte af.

Een toepasselijk en veelzeggend verhaal. Wij bevonden ons in een bijzonder huis, met een spirituele erfenis van (onder andere) kloostergemeenschap De Terebint, van wie overigens nog altijd een broeder 'op de zolder' van het Moeshoes woont. Aan ons, conviviumbewoners, de eer en de taak om daarop voort te bouwen. Dus net als Jakob legden wij onze belofte af. De gebeden in de kapelviering sloten aan bij dat dromerige gevoel, waarin heden, verleden en toekomst samenvloeien: "Wij bidden dat dit huis een plek voor ontmoeting mag blijven, voor mensen onderweg; een open deur, een poort des hemels." Want, zoals elke Ruimzichtenaar weet, het werk gaat immer door!

Fabian Keijzer, oud-bewoner Moeshoes

LUSTRUM PAKHUIS LONDON - 30 jaar

We're sailing to London!

Lustrum Pakhuis London, mooie verhalen bij het kampvuur

Ze zijn inmiddels ouder én grijzer, maar van binnen nog steeds een beetje student.

CONVIVIUMDAG 2012 in Leiden

Poort naar de hemel

Zo'n 80 studenten uit alle convivia bij elkaar. Praten over idealen, verlangens en toekomstdromen, en wat je nodig hebt om die te bereiken. En verder: een warm welkom door Doedoleith, lekker eten (zie het recept op de achterpagina) en een spel waar veel creativiteit ('ploing, ploing, wij maken muziek') en soms ook lef voor nodig was (Kkkoud! zwemmen in de Singel).

Oud-bewoner in beeld

PERSONALIA

Naam | Nelly Trapman

Leeftijd | 24

Woonplaats | Utrecht

Burgerlijke staat | ongehuwd

Gevolgde studie | Nederlands,

Universiteit Utrecht

Huidige functie | docente Nederlands op een middelbare school

Convivium | Villa Aurora 2006-2010,

Villa Spina Rosa 2010-2012

Emailadres | trapmij@hotmail.com

naar Haarlem, 'want we hebben toch OV'. Ik heb tijdens de afwassessies in huis heel veel Nederlandstalige liedjes geleerd die ik nooit meer uit mijn hoofd kan krijgen. Maar het belangrijkste al die jaren was dat het convivium een echt thuis was. Zoveel meer dan een huis!

Wat is je leukste herinnering aan het huis?

Het hoogtepunt van de afgelopen jaren was een ongepland, spontaan autoritje naar het strand met twee huisgenoten. Al weten we volgens mij geen van allen meer precies waarom het nu eigenlijk zo leuk was, we hebben het er, vier jaar na dato, nog steeds over als we elkaar zien!

Welke boodschap zou je mee wil geven aan de huidige bewoners?

Pfoeh, wat een moeilijke vraag! Wat me nu het eerste te binnen schiet, is: geniet van de komende voetbalperiode! Ik kan me niet voorstellen dat EK's en WK's ooit nog zo leuk zullen zijn als in de Villa, waar de huiskamer en tuin vol zaten met bewoners en vrienden van vrienden van vrienden die een biertje dronken, op gezette tijden juichten en scholden en er vooral een heel gezellige tijd van maakten. Zelfs ik ben stiekem een beetje van voetbal gaan houden, haha.

Florida de Kok

Wat zijn je hobby's?

Lezen vooral, koken en bakken, thee-drinken met vriendinnen en vrienden.

Waar zou je je laatste geld aan uitgeven?

Wat een lastige vraag! Misschien aan mijn ideale avond: lekkere thee en een mooi boek.

Waar kun je wakker van liggen?

Om van alles: het wereldvoedselprobleem, een indringend boek, een ladder in mijn panty, of mijn leerlingen me wel een goede docente vinden, wat ik de volgende dag zal gaan koken.

Waar heb je een hekel aan?

Dat je een computer aan de telefoon krijgt als de krant niet is bezorgd. Dat mensen hun afspraken niet nakomen.

Wat doe je op zondagochtend?

Normaalgesproken slaap ik uit, fiets ik naar de kerk en daarna zie ik wel!

Wat inspireert je?

Mooie, ware woorden. Van dichters, denkers, of gewoon van iemand die je in de trein ziet.

Je mag kiezen: geloof, hoop, liefde. Welke van de drie?

Hoop. Zonder hoop is er geen leven of toekomst.

EN NU OVER HET CONVIVIAM...

Waarom heb je destijds gekozen voor een convivium?

Nou, ik ben er min of meer ingerold! Via-via kwam ik in onderhuur in een kamer in Villa Aurora. Dat beviel zo goed dat ik er nog ruim vijf conviviumjaren aan vast heb geplakt. Je leert elkaar in een klein huis (VA had vijf bewoners) snel en goed kennen, dat zorgde voor veel gezelligheid en goe-

de gesprekken. En dat zette zich voort in VSR: ook daar was altijd iemand thuis bij wie je je verhaal kon doen, met wie je kon eten of een film-pje kijken.

Wat maakte het convivium bijzonder?

Ik heb er geleefd en geloofd. De combinatie van je gedeelde christelijke achtergrond met het gewoon samen leven in een huis (met alles wat daarbij hoort) was heel bijzonder. Het gebeurde regelmatig dat ik aan het eind van een huisavond de trap op liep en halverwege bleef staan om nog door te kletsen, over de zin van het lijden of over de zich opstapelende, aangekoekte vaat op het aanrecht. Halverwege de tweede trap besloot iemand dat het tijd was voor een watergevecht, of voor een Disneyfilm. Als je thuiskwam en nog even op de bank zakte voor Pauw en Witteman, belandde je in een verhitte discussie over of christelijke politiek bestaat. Daarna praatten we nog verder over 'later', als we meer geld zouden hebben, of een auto, of met elkaar in een Ruimzicht-bejaardenhuis zouden wonen. Hilarisch waren de gezamenlijke ontbijten, met een verjaardag of rond de feestdagen. Die waren geen onverdeeld succes, want we kozen het tijdstip dat aansloot bij de dagindeling van de huisgenoot die 's morgens het vroegst de deur uit moest. Zo zaten we wel eens om zes uur 's morgens met chagrijnige slaaphoofden, mopperend en zuchtend, gezellig aan het Paasontbijt...

Wat heeft het wonen in het convivium voor jou betekend?

Het heeft mijn horizon enorm verbreed: je komt in aanraking met heel

veel soorten geloof, opvattingen en interesses. Ik heb heel veel geleerd over wat geloven betekent. Er zijn vriendschappen ontstaan. Door ons vrijwilligerswerk, het koken van een maaltijd voor ouderen uit de buurt, ontmoette ik mensen die ik anders nooit gesproken zou hebben. Op gewone doordeweekse dagen was er altijd wel een huisgenoot te porren (of een huisgenoot wist mij te porren) om even naar de markt te gaan, of

Reünie Nieuw Ruimzicht 5 en 6 oktober Hydepark in Doorn

In het najaar vindt er een reünie plaats van Ruimzichtenaars die zijn aangekomen in de jaren '71/'72 op Nieuw Ruimzicht. Veertig jaar later ontmoeten wij elkaar op 5 en 6 oktober op Hydepark in Doorn. Vertrouwd terrein om nog eens terug te kijken op de tussenliggende tijd en wat we aan Ruimzicht gehad hebben. En daar natuurlijk 's avonds het glas op te heffen. Velen hebben zich al aangemeld, maar mocht u nog iemand kennen uit die tijd die belangstelling heeft (of heeft u andere informatie over personen) laat het ons weten op ccdejong@planet.nl. De organisatie is in handen van Henry Bouwman, Riemer van Til en Rolien de Jong (06-23908387)

Personalía

Geboorteberichten:

18 maart 2012: Annu Catharina dochter van Karien Brinkman en Kay Oosterman

19 mei 2012: Adrianus Ruben zoon van Aad en Monique den Hertog-Barbier

Overleden:

26-05-2012 – Nico van der Perk (oud-bewoner Doedoleith van 1983/1986)

Inauguraties:

13-04-2012 - Moeshoes: Naomi van Rijn

23-03-2012 -Pakhuis London: Annemijn Geelen, Elsbeth van de Wetering

Huwelijken:

16-05-2012 : Daniël Notenboom en Gilian Gratama van Andel

15-06-2012 : Hester Radstake en Coenraad van den Brom

22-06-2012 : Daniël van der Maas en Stephanie Groothedde

Lustrum:

13-04-2012 Moeshoes (5 jaar)

19-05-2012 Pakhuis London (30 jaar)

26-05-2012 Doedoleith (35 jaar)

Gekomen in:

Pakhuis London: Hilde Boekeloo, Amadeus van Daalen

Villa Spina Rosa: Aafje de Roest, Ramon Goosen

Doedoleith: Pien Luth, Robbert Boukema

De Stadhouders: Annelies Overvliet, Joël ten Cate

Akapella: Suzanne van der Toren, Eline Overduin

Vertrokken uit:

Pakhuis London: Sietce Wierda, Thierry van der Horst

Villa Spina Rosa: Nelly Trapman, Sander van den Bogert

Doedoleith: Boaz Zoutewelle, Esmé Kraaij

De Hooge Stoep: Jessie Verhave, Maarten Hameete, Annika Smits, Josine Kok

De Stadhouders: Marije de Jong, Daniël van der Maas

Akapella: Piter-jan Goodijk, Daan Broer

Bestuur

Ds. D.H.J. Steenks, *voorzitter*

Ds. L.J.Th. Heuvelman, *secretaris*

Drs. W. Oomkes, *penningmeester*

Mw. ds. J.S. Dondorp

Mw. J.F. Folkertsma

dhr. W.A. Roskam

Ds. H.J. Oortgiesen

Mw. ds. E.M. Post

Raad van Toezicht

Mw. K. Tulner, *voorzitter*

Drs. A. den Hertog, *secretaris*

Mr. H.J. de Boer

Ds. J.J.F. van Melle

Ds P. Verhoeff, namens synode P.K.N.

Staf

Mw. ds. F.A.H.A. de Kok,

convivium-pastor

Mw. P.J.M. Mulder,

chef de bureau

Mw. H.W. Verschoor,

administratie

Mw. drs. A. Weiland,

staf lid beleidsontwikkeling

Centraal adres

Cornelis Houtmanstraat 2,

3572 LV Utrecht

Telefoon (030) 254 02 48

Fax (030) 254 02 96

E-mail: info@ruimzicht.nl

Postbank (ING) 9002

Bank 6963 61 418 (ING Amsterdam)

DE CONVIVIA

'De Hooge Stoep' te Amsterdam
16 bewoners

'Pakhuis London' te Groningen
12 bewoners

'Moeshoes' te Groningen
8 bewoners

'Doedoleith' te Leiden
9 bewoners

'Tout Passe' te Utrecht
12 bewoners

'Villa Spina Rosa' te Utrecht
11 bewoners

'Akapella' te Utrecht
15 bewoners

'De Stadhouders' te Utrecht
9 bewoners

Het Keuken Blok

Hemelse pastasalade conviviumdag 2012 in Leiden

Uit de keuken van Doedoleith

Voor 4 personen:

400 g penne

zak sla

fles sladressing of potje groene pesto

1 ui

3 tomaten

1 rode paprika, komkommer

1 mozzarella

Pijnboompitten

en voor de niet-vega's: 1 bakje spekjes.

Kook de pasta gaar volgens de aanwijzingen en giet af.

Snipper de ui, snij de tomaten en paprika's in kleine stukjes. Doe dat ook met de mozzarella. Meng de pasta

met alle ingrediënten, incl. de sladressing of groene pesto. Bestrooi met de pijnboompitten. Bak de spekjes

zachtjes uit en serveer apart.

Dit recept hebben we gekozen omdat het gezond en makkelijk te maken is en ook makkelijk kan worden aangepast voor vega's. En het is goedkoop!

Asbest

In verband met de aanstaande verbouwing van het convivium De Hooge Stoep in Amsterdam moest, zoals gebruikelijk is in zo'n situatie, een asbestinventarisatie worden gemaakt. Bij de uitvoering bleek de deur van de kelder bekleed te zijn met een asbesthoudende plaat. De plaat was beschadigd, wat verspreiding van de asbestvezel tot gevolg had. Omdat de deur toegang had tot veel gebruikte verkeersruimten, werd door de uitvoerende firma geadviseerd om de bewoners z.s.m. in te lichten met de mededeling dat zij het pand moesten verlaten. Stichting Ruimzicht heeft haar verantwoordelijkheid genomen en

direct actie ondernomen. Diezelfde dag nog zaten we met de bewoners rond de tafel. Het was een bewogen avond, waarbij de bewoners zich rustig en constructief opstelden. Er moest nogal wat geregeld worden! Binnen 2 dagen was iedereen vertrokken. Alles werd in het werk gesteld om vervangende woonruimte te zoeken, bij voorkeur voor alle bewoners tezamen. Dat lukte! Ondertussen werd er onderzoek gedaan naar de verspreiding van de asbest. Hiervoor zijn 11 speciale luchtfilters geplaatst en 56 kleefmonsters genomen. Hieruit bleek dat de asbest was verspreid in de kelder, hal op de begane grond en over-

loop op de eerste verdieping. Gelukkig niet in de kamers van de bewoners. De ruimten zijn, in goed overleg met de gemeente en Stichting Ruimzicht, door een gecertificeerd bedrijf gereinigd. Helaas konden de spullen uit de kelder waar textiel en papier in verwerkt waren niet worden behouden. Al met al een ingrijpende operatie, voor de bewoners en alle betrokkenen. Zaterdag 26 mei werd het pand weer vrij gegeven. We zijn blij dat iedereen weer thuis is.

Abele Jansen, namens St. Ruimzicht